

Raab Flood 4cast
Projektzáró jelentés
2020. június

Új módszerek és azok műszaki megoldásai az előrejelző rendszerben, eredmények Magyarországon

Dr. Krámer Tamás – Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem
Somogyi Péter – Nyugat-dunántúli Vízügyi Igazgatóság
Kerék Gábor – Észak-dunántúli Vízügyi Igazgatóság

Raab Flood 4cast
Projektzáró jelentés
2020. június

Interreg

Austria-Hungary

European Union – European Regional Development Fund

Raab Flood 4cast

Új módszerek és azok műszaki megoldásai az előrejelző rendszerben

Dr. Krámer Tamás – Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem

Bevezetés

A Raab Flood 4cast projekt célja az árvízi előrejelző és figyelmeztető rendszer frissítése és előntéstérképezéssel való kiegészítése.

Ennek az informatikai fejlesztéseit a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem koordinálta, a hidrológiai és hidrodinamikai modelleket az egyetem kutatói dolgozták ki 2018-2020 között.

Az operatív keretrendszer és a weblapot a DHI Hungary Kft. fejlesztette ki a modellek köré.

Az előadásban a hidroinformatikai megoldásokat tekintjük át.

Árvízi előrejelzés a magyarországi Rába-völgyben

Fejlődő technika, bővülő szolgáltatási szintek

A Rába-völgy jelenlegi árvízi előrejelző rendszere egydimenziós (1D) áramlástanai modellezésen alapul, a vízmércék szelvényében ad előrejelzést a vízállás és a vízhozam alakulására.

Egy évtized alatt számottevően javultak a műszaki lehetőségek:

Pontosabb időjárás-előrejelzés

Bővülő automatikus vízmércehálózat, pontos domborzati felmérések

Gyorsabb számítási eljárások és okosabb szoftverek

És ezzel párhuzamosan a védekezés irányítói is több információt kérnek:

Mely területek kerülnek víz alá a nyílt ártéren?

Milyen magas az árvíz a töltések, a településhatárok és az közlekedési utak mentén?

Terepi lefolyás modellezése és térképezése

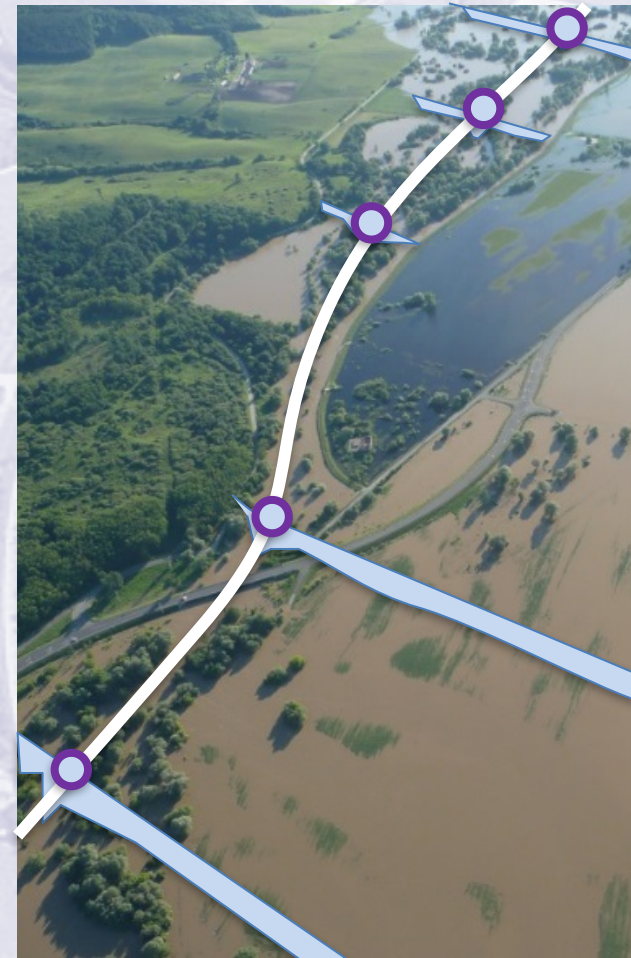
Az 1D modellezés bevált, folytatjuk

Valós időnél sokkal gyorsabban számítható óránként új előrejelzés adható a teljes folyóhálózatra
Közvetlenül az árhullám hossz menti dinamikáját szolgáltatja, ami az elsődleges igény

De:

1D-ben a terepi lefolyást csak erős közelítésekkel lehet leírni keresztmetszvények sorozatával.

Ráadásul a kapott vízszintekből csak a szűk hullámtereken lehet pontosan kiterjeszteni a vízfelszínt a terep fölé.

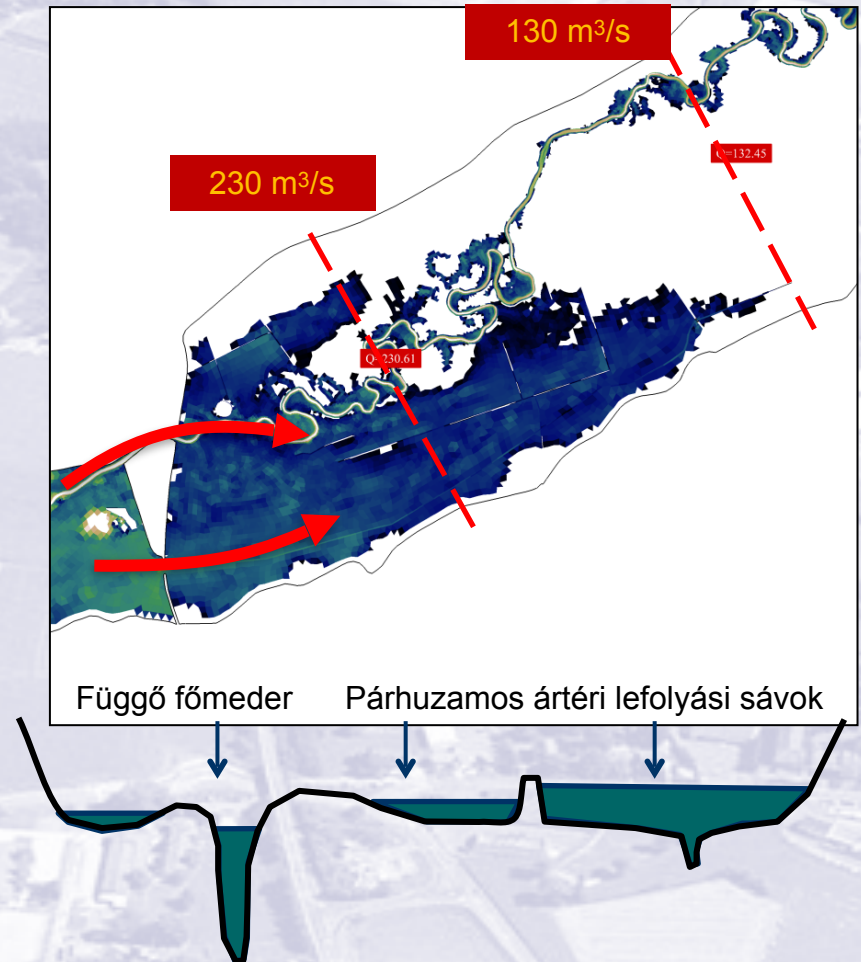
Elöntéstérképezés nyílt ártereken

A Rába, a Répce és a Marcal nyílt árterein a terepre kilépő árvíz a mederrel párhuzamos sávokban folyik le.

A sávok közötti szaggatott a keresztirányú kapcsolat, függ a vízborítottságtól, a vízfelszín pedig lépcsőzetesen változik a magaslatok két oldala között. A kapcsolatok az árhullám során folyamatosan átalakulnak.

→ Az ártéri elöntéseket ezekben a széles hazai völgyekben 2D modellezéssel kell számolni.

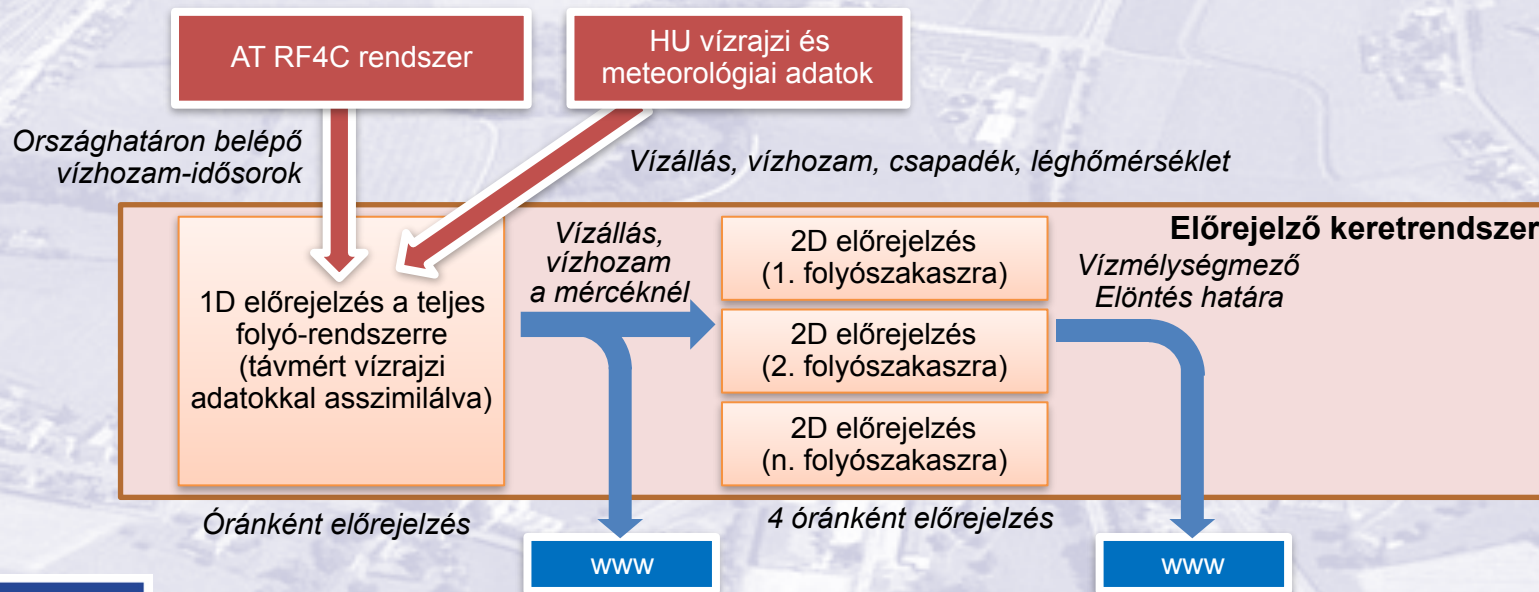
A kihívás a **2D modellezést operatív üzemben** megvalósítani.

A Rába árvízi modellrendszerének új koncepciója a magyar oldalon

A magyar és az osztrák hidroinformatikai rendszer különálló, az országhatáron átlépő vízhozamokkal kommunikálnak.

Egy előrejelző keretrendszer vezérli az 1D és a 2D számításokat, és teszi közzé az eredményeket a weben, jogosultsági szinttől függő tartalommal.

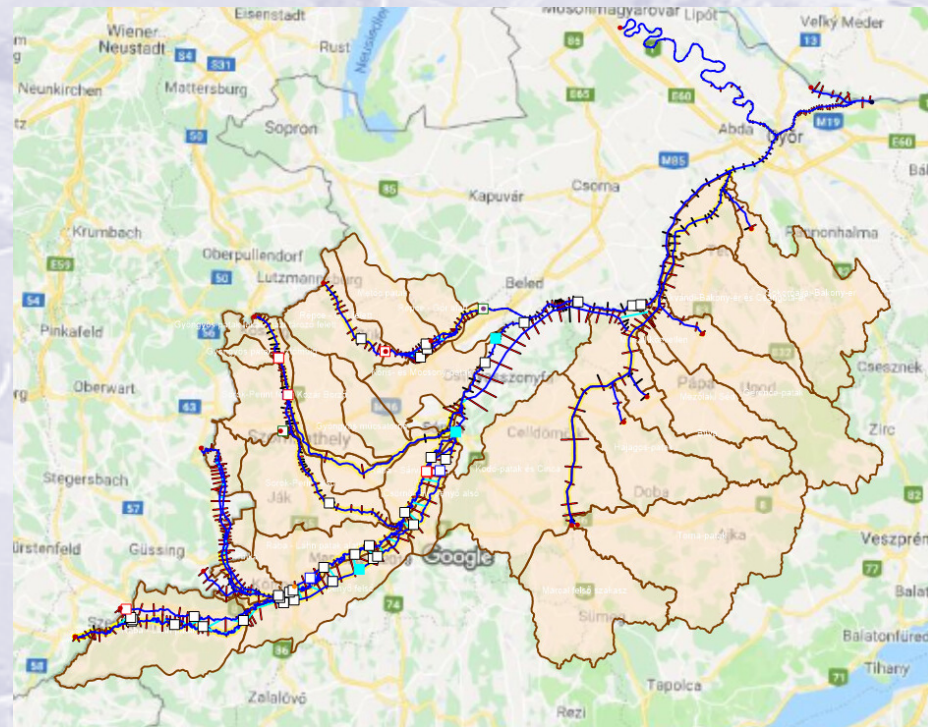

Csapadék-lefolyás modellek a hazai vízgyűjtőkön

A csapadék lefolyását a csak a meredekebb hazai vízgyűjtőkön modellezzük, mégpedig összevont paraméterű modellekkel.

A vízgyűjtő kifolyási szelvényében a vízhozam a folyóhálózatba lép át, onnantól a lefolyást már az 1D hidrodinamikai modellel számoljuk tovább.

Az osztrák csapadék lefolyása pedig már a mederben érkezik hozzánk.

Árhullámok levonulásának számítása 1D-ben

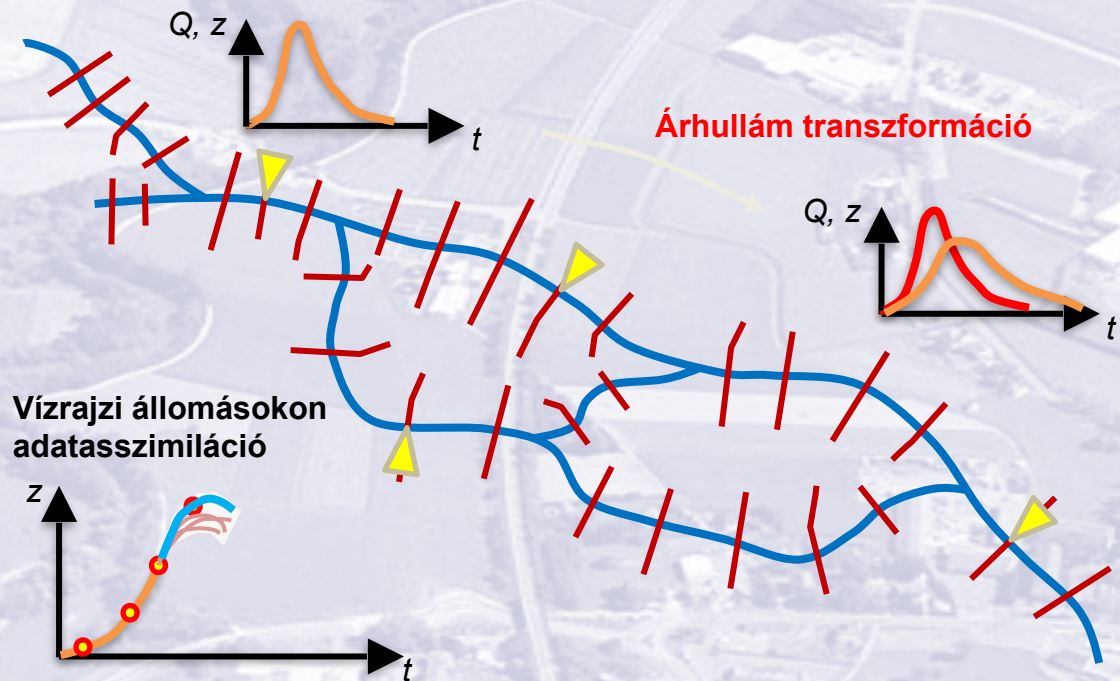
A vízmércéknél várjuk el a pontosságot az árhullámkép alakjában.

9 forgatókönyvi változattal jellemezzük a bizonytalanságot:

Meteorológiai (ECMWF determinisztikus, ill. 5 ún. ensemble-tag)

Mérési adatok asszimilációját ki-be kapcsoljuk
→ hatásvizsgálat

2 érdekességi forgatókönyv az évszakos változás követésére

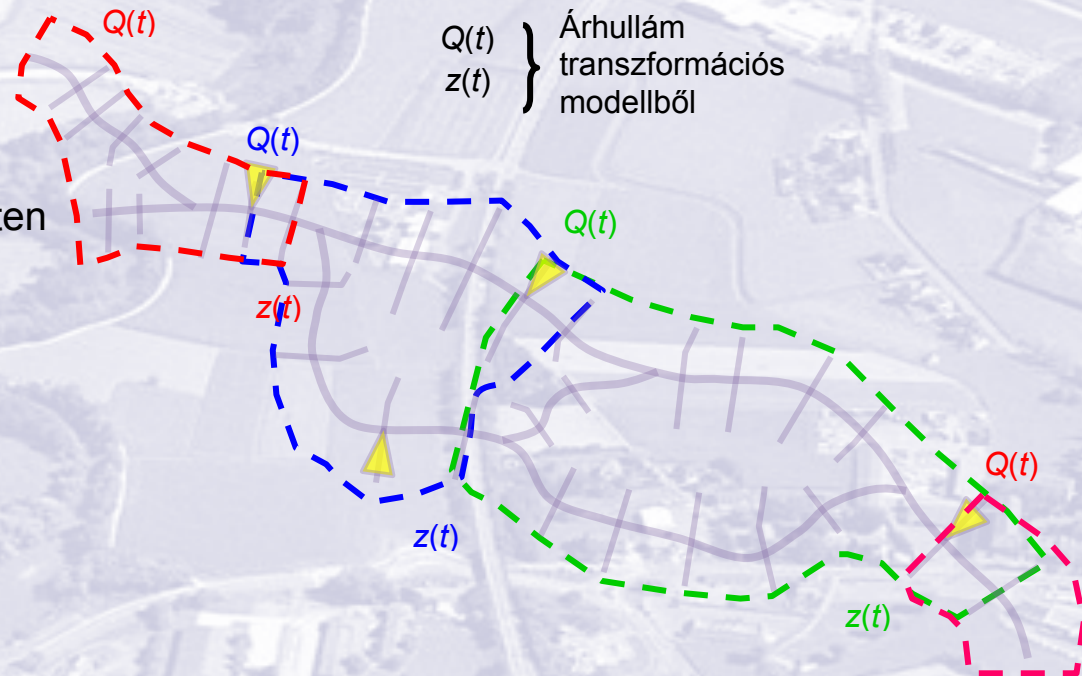

A terepi kiöntések számítása 2D-ben

27 db átlapoló szakaszra bontottuk a völgyet, és ezekre különálló 2D modelleket építettünk fel.

A szakaszra belépő vízszinteket és a kilépő vízhozamokat az 1D modell előrejelzése szolgáltatja → közvetetten a 2D is asszimilálja a méréseket.

A 2D leírásmód pontosabb, de az eredményei nem hatnak vissza az 1D-re. A sűrű tagolással tartható szorosan az 1D és a 2D kapcsolódása.

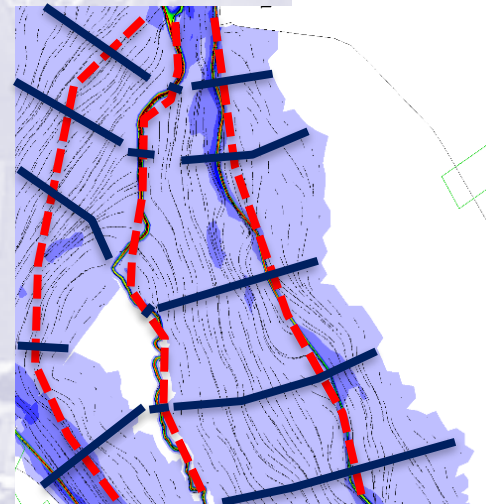
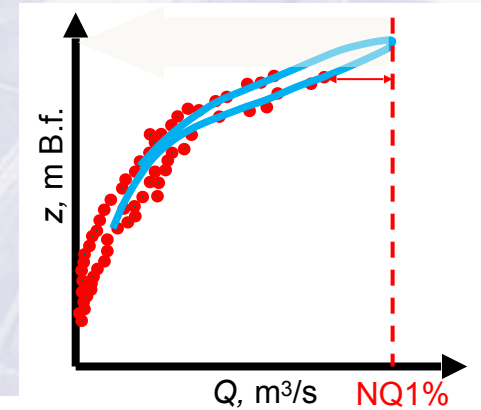
A modellfejlesztés alapelvei

A modellrendszernek a rendkívüli (50-100 éves) árvizekre kell legpontosabbnak lennie, és őrizze meg ekkor is a gyorsaságát és stabilitását.

A modellek jelenlegi állapotra való kalibrálásához csak a kisebb, 5-10 éves árvizek adataira támaszkodhatunk.

Az 1D modell optimális átalakítását a mérések mellett a teljes völgyben képzeletbeli 100 éves árvizek részletes 2D modelltanulmányaival is támogattuk.

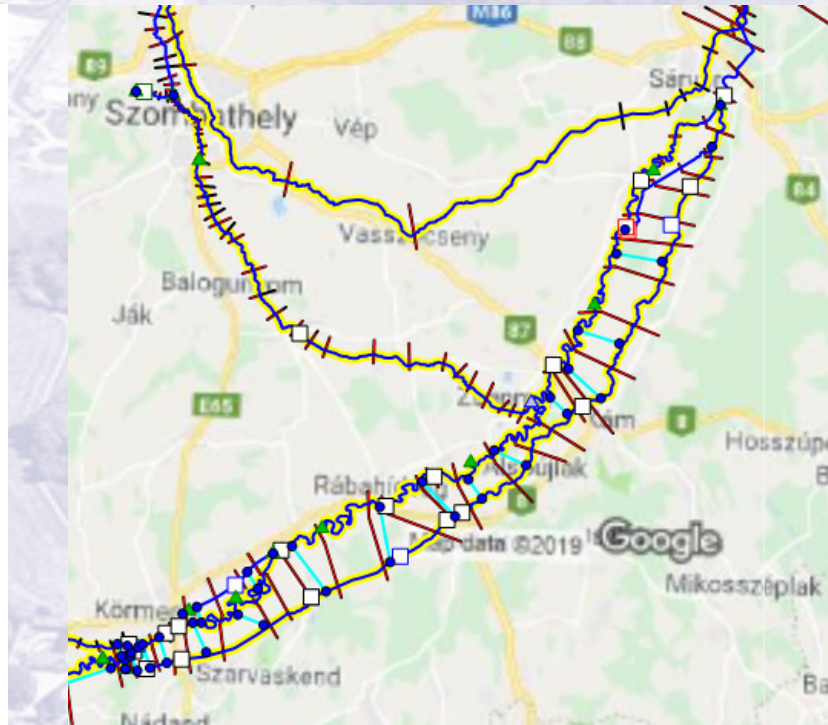
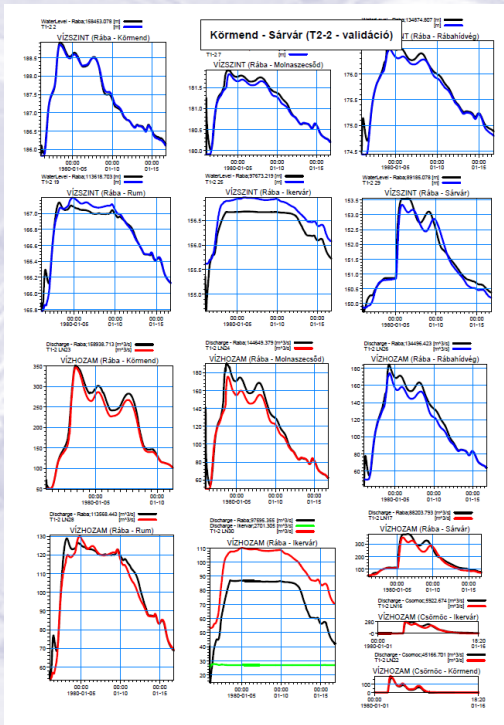
A növényzet hidraulikai ellenállása jelentősen változik az év során → nincs egyetlen univerzálisan jó modellbeállítás, az eredő érdességet éves menetgörbével célszerű leírni.

Raab Flood 4cast Projektzáró jelentés 2020. június

Az 1D modelleket a legújabb geodéziai felmérésekkel frissítettük fel, és a közelmúlt árvizeinek méréseivel igazoltuk.

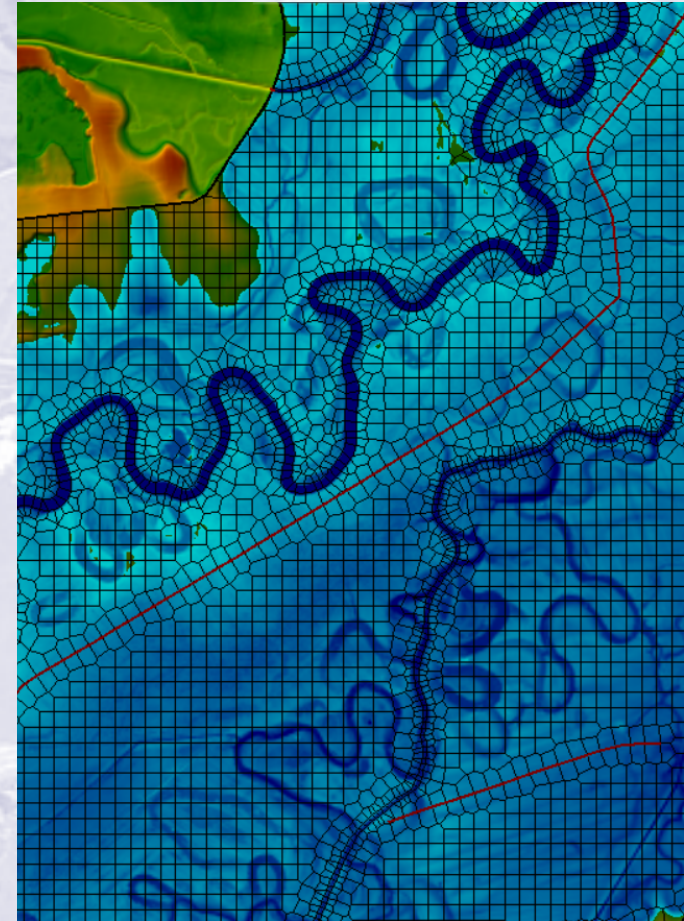

A 2D lefolyásmodellek

Az 2D lefolyásmodellek fejlesztése során a rugalmas képességű szoftvereknek köszönhetően kevés kompromisszumot kellett kötni. A rácsfelbontás nem éri a nagyvízi mederkezelési modelltanulmányokét, de a terepből sok részletet feltár.

Egy-egy folyószakaszra a 6 napos előrejelzés már 5-10 percnyi számítással adható, ami már megfelel operatív üzemhez.

A 2D modellek egymással párhuzamosan futnak, klaszterszámítógép processzoraira szétosztva.

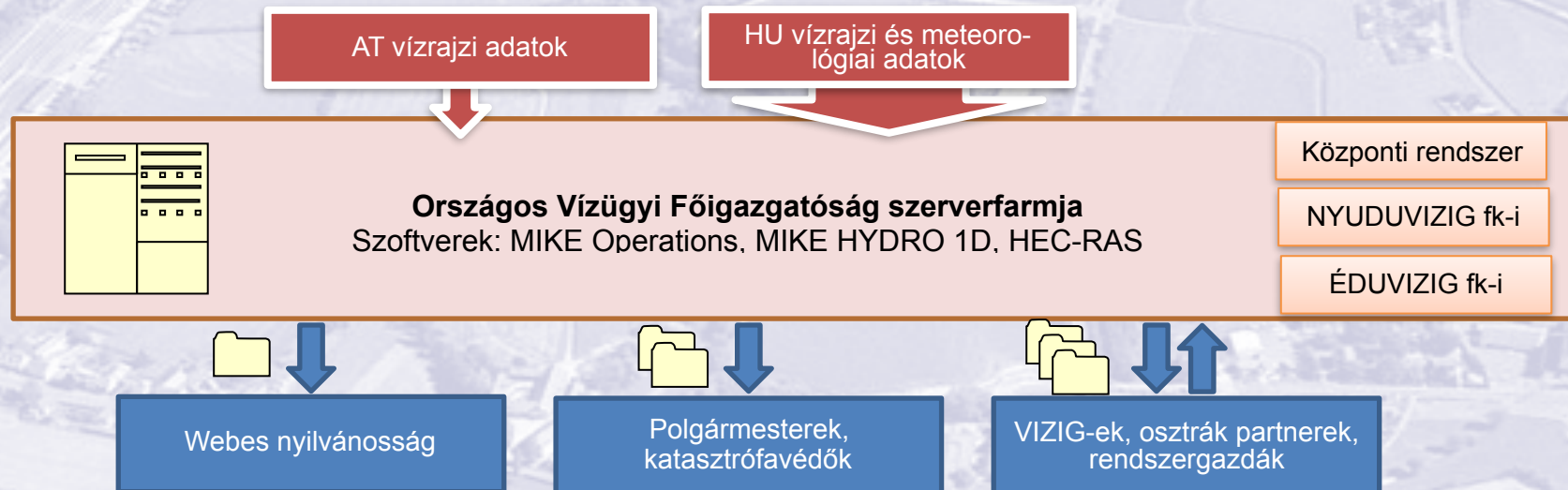

Az előrejelző keretrendszer felépítése

Az adatcserét, a modellek ütemezett futtatását és az eredmények weblapos közzétételét a DHI célszoftvere (MIKE Operations) vezérli.

A Központi előrejelző rendszer mellett a két Igazgatóság azzal egyenértékű helyi rendszert működtet forgatókönyvek vizsgálatára.

Több hozzáférési szintű tartalom (publikustól a rendszergazdáig).

Záró gondolatok

Megvoltak a feltételek az új koncepció megvalósíthatóságához:

Részletes geodéziai adatellátottság

Lézeres terepszkenelés a teljes ártérről

Projekt során felújított mederfelvétel

Részletes hidrológiai adatok a múltbeli árvizekről

Felszíngörbe-rögzítések

Vízhozammérések

OVF szerverfarmján nagy IT kapacitás és komoly szakértelem.

Az adatasszimiláció az előrejelzés alapvető összetevője

Sűrű, automatizált távmérő hálózat látja el naprakész vízállásokkal.

Bizonytalanság bemutatása

Forgatókönyvi (ensemble) változatokkal mutatjuk be az előrejelzés bizonytalanságát a döntéshozóknak → egyetlen éles előrejelzés helyett szóró görbesereg és bizonytalansági sávok.

Raab Flood 4cast
Projektzáró jelentés
2020. június

Interreg

Austria-Hungary

European Union – European Regional Development Fund

Raab Flood 4cast

Fejlesztési eredmények összefoglalása Magyarországon Munkacsomag 1-2

Somogyi Péter – Nyugat-dunántúli Vízügyi Igazgatóság

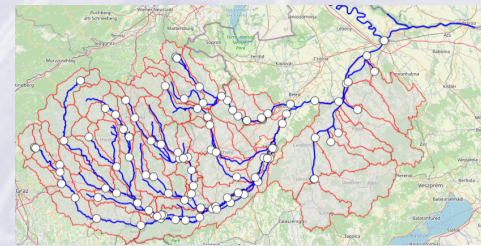
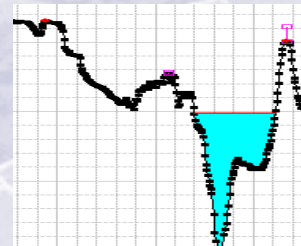
Land
Burgenland

1. Munkacsomag: Adatbázis-fejlesztés és modellfrissítés

Elért cél: A magyar hidrodinamikai és hidrológiai modellek frissítése
Az előrejelző keretrendszer korszerűsítése

Elvégzett feladatok:

- A modell geometriai, meteorológiai és hidrológiai adatbázisának felújítása
- A hidrodinamikai és hidrológiai modellek felújítása a felújított adatbázissal
- Modellek kalibrálása, verifikálása
- Az on-line adatellátást biztosító FTP szerver továbbfejlesztése
- Korszerű előrejelző keretrendszer fejlesztése az aktualizált modellel
- Osztrák előrejelző modellel való kapcsolat biztosítása
- Korszerű web-lap fejlesztése a teljes Rába vízgyűjtőre

Fő kimenet: Frissített modellek korszerűsített előrejelző keretrendszerben

Raab Flood 4cast

Projektzáró jelentés

2020. június

Korszerűsített előrejelző rendszer főbb elemei:

- Kalibrált hidrodinamikai és hidrológiai modellek
- FTP on-line kapcsolat (input adatok)
- Ütemezett előrejelző modul több változatban, adatasszimilációval
- Web-lap többszintű elérési jogosultsággal
- Szoftver: MIKE HYDRO River, MIKE Operation, HecRas
- Hardver: nagyteljesítményű pengeszerver és keret szerverfarmon, OVF rack

2. Munkacsomag: Árvízi előrejelzés – elöntési területek

Elért cél: A frissített hidrodinamikai modell előrejelzett vízállás és vízhozamainak felhasználásával valós időben kiszámított elöntési jellemzők.

Elvégzett feladatok:

- 2D modellekhez szükséges adatbázis felépítése
- 27 db 2D modell kifejlesztése
- Modellek kalibrálása, verifikálása
- Korszerű előrejelző keretrendszerbe illesztés
- Modellek optimalizált, ütemezett futtatásának megtervezése
- Elöntési területek és vízszintek megjelenítése
- Az előrejelzések megbízhatóságának támogatására regressziós vízmércekapcsolatok kidolgozása

Fő kimenet: Adaptált előrejelző modell

Interreg

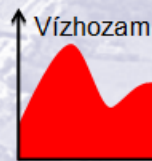
Austria-Hungary

European Union – European Regional Development Fund

Raab Flood 4cast

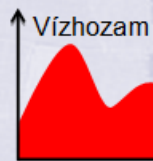

1D lefolyás-előrejelzés

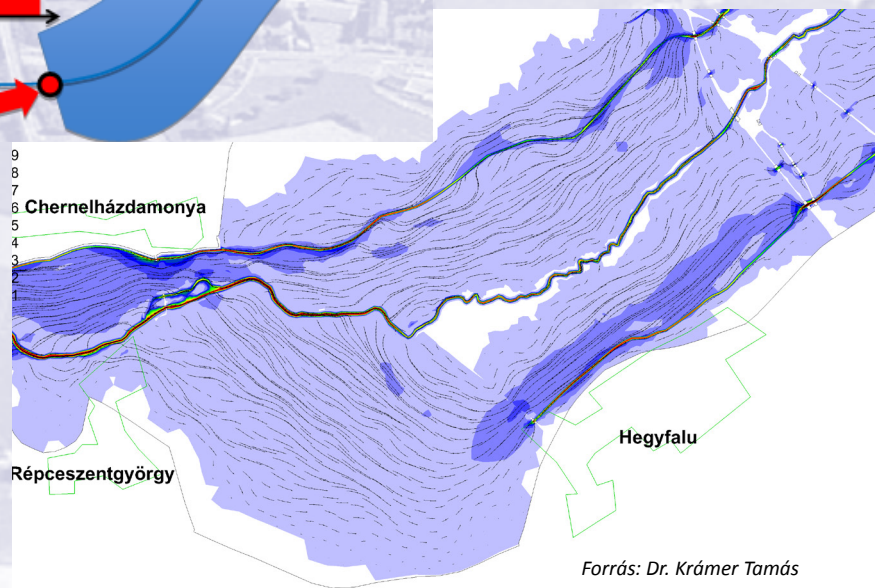

Forrás: Dr. Krámer Tamás

Valós idejű 2D elöntés-előrejelzés

Elöntés előrejelzés

Forrás: Dr. Krámer Tamás

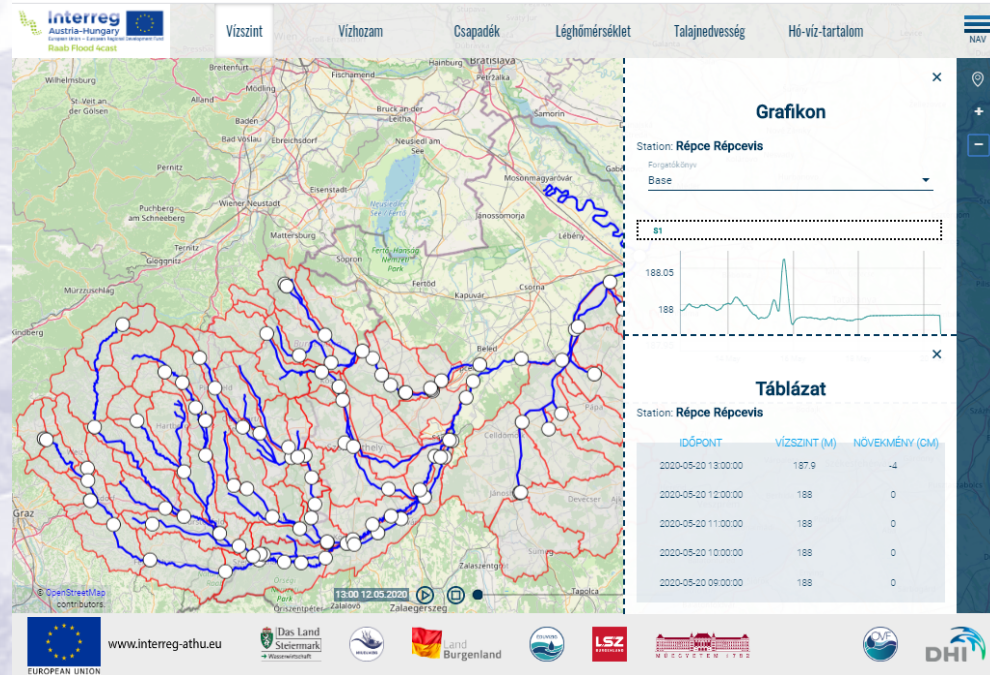

Raab Flood 4cast Projektzáró jelentés 2020. június

Előrejelzési eredmények megosztása:

- Korszerű web-lap
- Eredmények strukturált elérése többszintű tartalmi jogosultságokkal
- Hidrológiai előrejelzések több változatban
- Elöntések megjelenítése
- Döntéshozók számára figyelmeztetési támogatás

Raab Flood 4cast

Projektzáró jelentés

2020. június

Alapvető volt a nemzetközi együttműködés:

- Modellfejlesztések folyamatos összehangolása, támogatása
- Modellek határfeltételeinek biztosítása
- Adatcserék FTP szerveren
- Web megjelenítés összehangolása
- Rendszeres szakértői találkozók

Raab Flood 4cast
Projektzáró jelentés
2020. június

Regressziós alkalmazás-fejlesztés

Kerék Gábor – Észak-dunántúli Vízügyi Igazgatóság

Regressziós alkalmazás-fejlesztés

Az árvizek előrejelzésében a HD modelleken túl, történelmi hidrológiai adatok regresszív kapcsolatrendszerén alapuló előrejelzési rendszert is üzemeltet a két vízügyi igazgatóság a Rába vízgyűjtőjén. A projektben a Rábára már felépített vízmércekapcsolati rendszerhez új, felhasználóbarát adatbáziskezelő alkalmazást fejlesztettünk. Az eddig alkalmazott szétagolt, adatletöltés-adatfeldolgozás-paraméterképzés és regresszióanalízis rendszerét egységes adatbázissal és új adatkezelési felülettel vértettük fel. Az új alkalmazás használatával számottevően egyszerűsödik a Rába árhullámainak előrejelzési célú feldolgozása és kezelése, csakúgy, mint az operatív árvízi előrejelzési tevékenység, melyhez a program szintén kínál szolgáltatásokat.

Raab Flood 4cast
Projektzáró jelentés
2020. június

A fejlesztett alkalmazás, mely a **Regress4** nevet viseli, integráltan tartalmazza a Rába ár hullámainak katalógusát, a hozzájuk kapcsolódó vízrajzi állomások hidrológiai adatait, és az ezekből képzett regresszív paramétereket. A magyarországi felső-Rába kritikus előrejelzési időelőnyének növelése céljából a regressziós adatbázisba beépítettük a vízgyűjtő ausztriai szakaszának néhány fontos vízrajzi állomásának regresszív paramétereit is. Az ehhez szükséges hidrológiai adatokat a projekt során az osztrák projektpartnerek bocsátották a magyar fél rendelkezésére.

Az alkalmazással a Rába-vízgyűjtő operatív árvízi előrejelzéseinek elkészítése egyértelműbbé és átláthatóbbá válik, adatbáziskezelő modulja segítségével pedig az ár hullám-katalógus kezelése egyszerűsödik számottevően.

Képek az alkalmazásról:

Raab Flood 4cast Projektzáró jelentés 2020. június

Interreg
Austria-Hungary

European Union – European Regional Development Fund

Raab Flood 4cast

Regress

Adatbázis

Regisztráció Adatbázis

Állomások

Sorsz.	Címke	Adatfajta	Törzsszám	Megjelenés
Klikkeljen ide új sor hozzáadásához				
1	Szentgotthárd	Vizállás	342	#FF1F497D
2	Körmend	Vizállás	343	#FF4F81BD
3	Sárnár	Vizállás	344	#FFC0504D
4	Ragyogóhíd	Vizállás	9	#FF9BB859
5	Vág	Vizállás	10	#FF8064A2
6	Árpás	Vizállás	11	#FF4BACC6
7	Győr	Vizállás	12	#FF79646
8	Mórichida	Vizállás	36	Lila
9	Rábaszentmiklós	Vizállás	37	Sárga
10	Nagybajcs	Vizállás	3	Világoszöld
11	Gönyű	Vizállás	4	Piros
12	Mosonmagyaróvár...	Vizállás	110013	#FFA589C7

Események

Hidrologiai esemény kijelölése

Címke	Kezdet	Vége	Leírás	Kategória1	Kategória2
Klikkeljen ide új sor hozzáadásához					
1	1981. 12. 28.	1982. 01. 12.			
2	1982. 05. 19.	1982. 06. 03.			
3	1982. 08. 04.	1982. 08. 19.			
4	1982. 09. 27.	1982. 10. 12.			
5	1982. 10. 02.	1982. 10. 17.			
6	1982. 10. 09.	1982. 10. 24.			
7	1982. 11. 09.	1982. 11. 24.			
8	1982. 12. 06.	1982. 12. 21.			
9	1982. 12. 14.	1982. 12. 29.			
10	1982. 12. 17.	1983. 01. 01.			
11	1984. 02. 26.	1984. 03. 12.			
12	1984. 03. 30.	1984. 04. 14.			
13	1984. 05. 25.	1984. 06. 09.			
14	1985. 03. 18.	1985. 04. 02.			
15	1985. 05. 03.	1985. 05. 18.			
16	1985. 05. 12.	1985. 05. 27.			
17	1985. 08. 02.	1985. 08. 17.			
18	1985. 12. 25.	1986. 01. 09.			
19	1986. 01. 20.	1986. 02. 04.			
20	1986. 03. 07.	1986. 03. 22.			
21	1986. 03. 12.	1986. 03. 27.			
22	1986. 03. 20.	1986. 04. 04.			
23	1986. 05. 25.	1986. 06. 09.			
24	1986. 06. 15.	1986. 06. 30.			
25	1987. 02. 12.	1987. 02. 27.			
26	1987. 02. 16.	1987. 03. 03.			
27	1987. 03. 24.	1987. 04. 08.			
28	1987. 07. 31.	1987. 08. 15.			
29	1988. 01. 21.	1988. 02. 05.			
30	1988. 02. 08.	1988. 02. 23.			
31	1989. 07. 27.	1989. 08. 11.			
32	1989. 08. 15.	1989. 08. 30.			
33	1989. 08. 23.	1989. 09. 07.			
34	1989. 09. 23.	1989. 10. 08.			
35	1990. 06. 05.	1990. 06. 20.			
36	1990. 10. 28.	1990. 11. 12.			
37	1991. 05. 06.	1991. 05. 21.			
38	1991. 06. 23.	1991. 07. 08.			

Esemény tulajdonságok

Kategória1:

Kategória2:

Adatbázis: E:\Regress\VR\Raab\F4cast.db

Land Burgenland

Raab Flood 4cast Projektzáró jelentés 2020. június

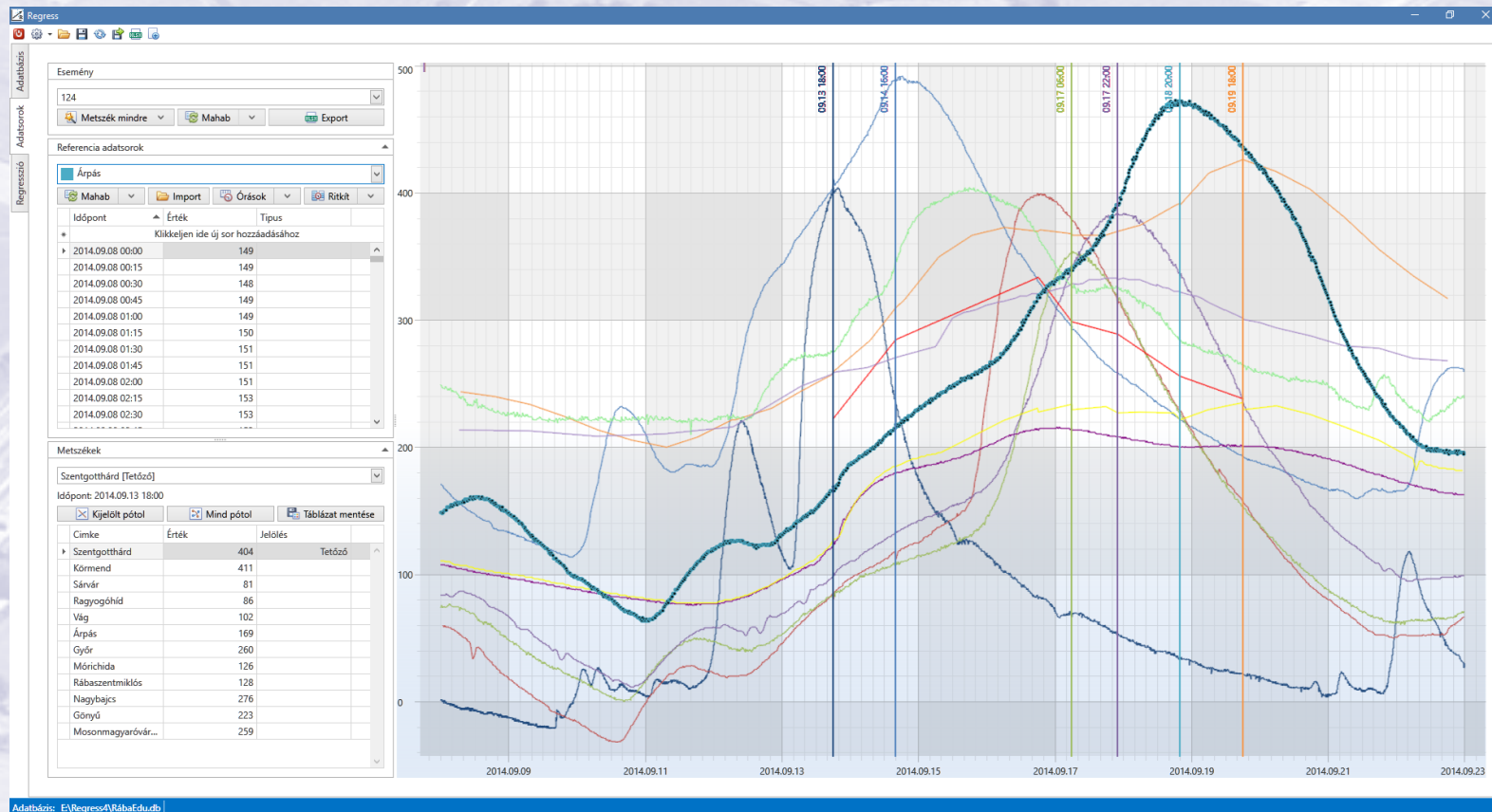

Interreg

Austria-Hungary

European Union – European Regional Development Fund

Raab Flood 4cast

Raab Flood 4cast Projektzáró jelentés 2020. június

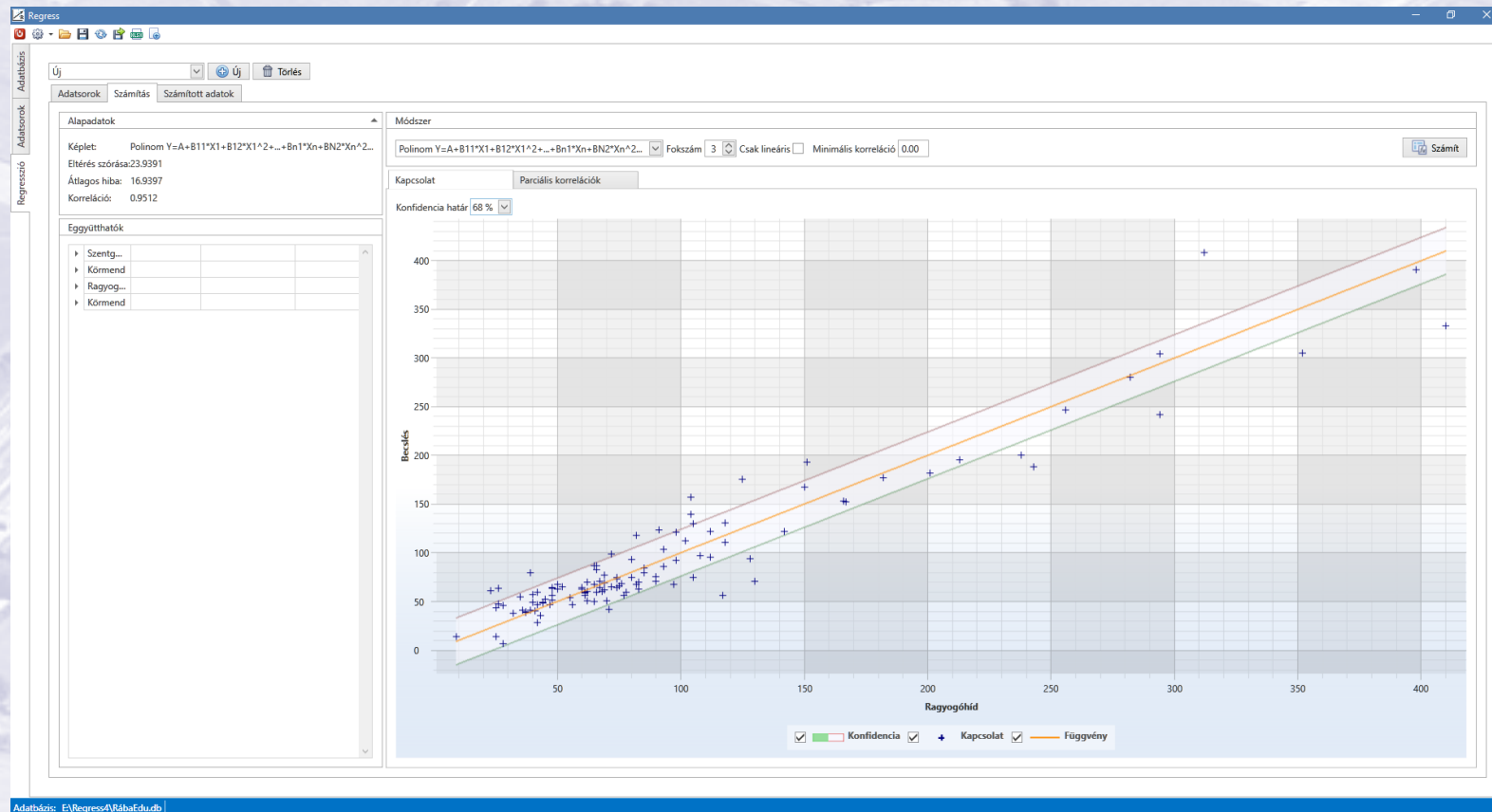

Interreg

Austria-Hungary

European Union – European Regional Development Fund

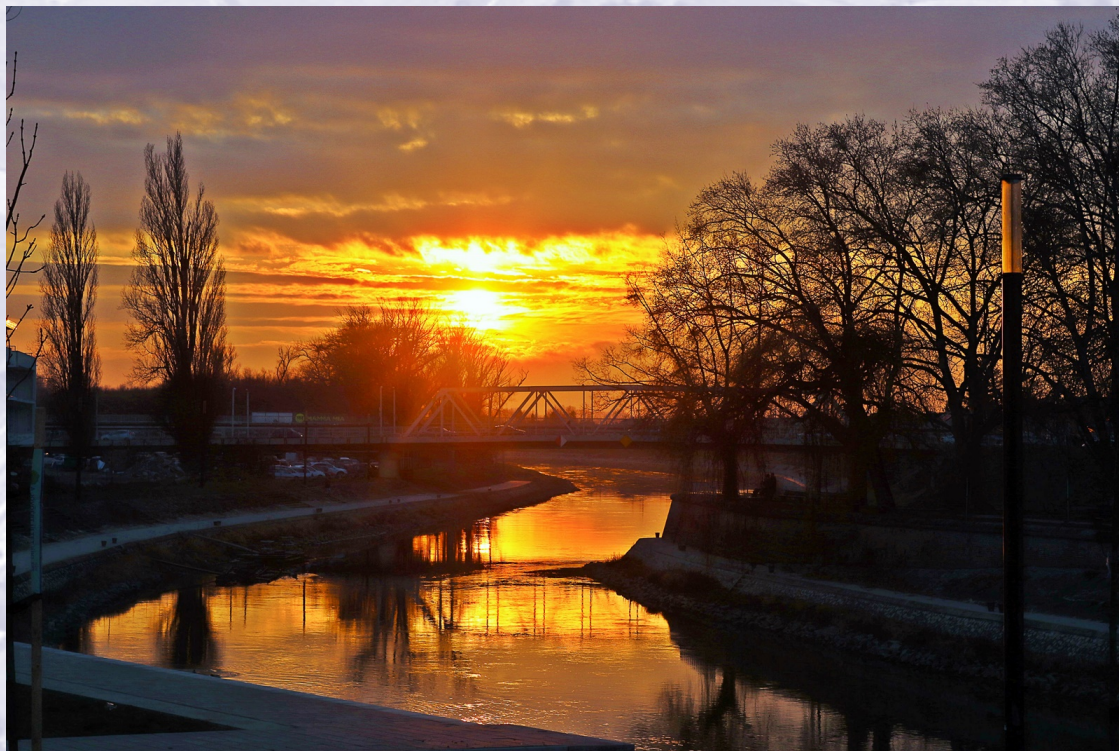
Raab Flood 4cast

Land
Burgenland

Raab Flood 4cast
Projektzáró jelentés
2020. június

Győr, Rába folyó a Petőfi híddal

Forrás: <https://ng.hu/foto/onok-kuldtek/2020/02/06/napnyugta-5/>

